

Mimetické a naratívne formy v moderovaných reláciách súčasných elektronických médií

Juraj Rusnák

Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove
juraj.rusnak@unipo.sk

Kľúčové slová: elektronické médiá, moderovanie, mimesis a diegesis

Keywords: electronic media, moderation, mimesis and diegesis

14. októbra 2009 večer slovenská verejnoprávna televízia prenášala priebeh záverečného zápasu 3. európskej skupiny kvalifikácie na futbalové majstrovstvá sveta v Južnej Afrike, v ktorom sa v poľskom Chorzówe stretli domáca a slovenská reprezentácia. Športový prenos priniesol slovenským futbalovým fanúšikom nielen radosť z postupu, ale aj niekoľko pozoruhodných momentov: na štadión vôbec neprišli domáci poľskí fanúšikovia, sklamaní zo slabých výkonov reprezentácie, a vďaka veľkému množstvu čerstvo napadaného snehu sa futbalisti len s námahou udržiavali na nohách, pri behu za loptou sa často kĺzali a padali na zem. Posledné futbalové stretnutie kvalifikácie preto pripomínalo skôr tréning na začiatku zimy než dôležitý zápas vrcholiacej sezóny: s občasnými pokrikmi hráčov a trénerov hrali mužstvá opatrne, skôr kondične než technicky, v komornej atmosfére sa ozývali len malé skupinky v postup dúfajúcich slovenských fanúšikov. Bizarý kolorit stretnutia bol navyše dotváraný faktom, že vytúžené víťazstvo Slovákom nakoniec zabezpečil vlastným gólom poľský obranca Seweryn Gancarczyk. Zaujímavejší bol záver prenosu, v ktorom po záverečnom hvizde rozhodcu sledovali diváci pri obrazovkách katarznú koncovku s jasotom prítomných slovenských reprezentantov, pokrikom hlavného moderátora prenosu v improvizovanom juhoafrickom nárečí a rozčítaným plačom slovenského reprezentačného trénera. Echo tohto televízneho prenosu doznievalo v laickej, ale aj v odbornej žurnalistickej verejnosti ešte dlho; pravdepodobne aj vďaka pozápasovému rozhovoru televízneho moderátora Ľuboša Hlavenu so slovenským brankárom Jánom Muchom. Natešený žurnalista slovenského gólmána privítal pred obrazovkami slovami: „Predstavujem vám novodobého slovenského hrdinu, volá sa Ján Mucha.“ Potom pokračoval: „Dovoľ, Janko, aby som ti v mene Slovenska pobožkal tieto zázračné ruky!“ Tie, ešte v brankárskych rukaviciach zo zápasu, potom Muchovi pobožkal. Svoj dramatický „majsterštyk“ v priamom prenose uzavrel slovami: „Je to krása! Proste, ty si dnes hrdina!“ (Tódová, 2022)

Poznámky terminologické: moderovanie ako dramaturgicky ošetrená komunikačná aktivita

C. Turner vo svojej monografii o dramaturgii performancie pripomína, že jej esenciálnou podstatou je na jednej strane architektonické vytváranie textu a na strane druhej aktuálna transformácia podľa meniacej sa situácie (Turner, 2016). Moderovanie spomínaného športového podujatia môže byť dobrou manifestáciou spomínanej „dvojdmosti“ dramaturgie: na jednej strane je dramaturgia priameho prenosu výsledkom dôslednej prípravy a realizácie konceptu rámcového scenára, ktorý v základných rysoch opisuje architektúru budúcej relácie (v našom prípade dôsledným rámcovaním jednotlivých častí prenosu s úvodnými vstupmi, opisom dejov na ihrisku, rozhovormi počas prestávky zápasu a záverečnými hodnoteniami stretnutia), na strane druhej však počíta aj s improvizáčnymi intervenciami do pripravovaného textu podľa aktuálne sa meniacej komunikačnej situácie v závislosti od reakcie hostí a divákov,

ale – ako vidno zo spomínaného prenosu – aj samotných moderátorov. Ľuboš Hlavena sa vďaka svojmu obradnému výstupu s rukavicami stal subjektom komunikačného predstavenia, takpovediac vystúpil na javisko, ktoré sám vytvoril. V. Turner píše v tejto súvislosti o „okamihu zasvätenia“ a vytváraní kmeňovej pospolitosti, pričom bod prekročenia „hranice prahu“ nazýva liminalitou (porov. Turner, 1973, s. 1102). Liminálna aura, v tkanive priameho prenosu reprezentovaná oduševneným jasotom hlavného moderátora Marcela Merčiaka („Blahoslavení tí, ktorí v tejto chvíli veria, že je to pravda... Kenaka! Nastal náš čas! Duše odsúdencov sa vzbúрили, tí, ktorým nikto neveril, to dosiahli...“¹) a následným patetickým Hlavenovým bozkávaním brankárových rúk, trvala aj neskôr – po skončení prenosu v obradnom otváraní šampanského v domácom televíznom štúdiu, ale aj v nasledujúcich spravodajských šotoch z víťania futbalistov doma vernými fanúšikmi a aj reminiscenciami na túto nevšednú udalosť.²

Na predchádzajúcom príklade je možné demonštrovať moderovanie v prostredí elektronických médií ako proces s výraznými prvkami improvizácie a aktuálnosti, pri ktorom dochádza k organickému spájaniu predprodukčnej a produkčnej fázy, zreteľne manifestujúcemu prepojeniu komunikačnej kompetencie a komunikačnej performancie. V jednej z prvých domácich štúdií venovanej analýze moderovania Š. Horský (1988) konštatuje, že ide o komplexný systém tvorivej činnosti v elektronickom médiu, v celom rozsahu, od prípravy až po realizáciu programu. Druhou dôležitou indíciou, ktorá sa pri úvahách o moderovaní často objavuje, je zdôrazňovanie dramaturgickej povahy tohto procesu: J. Bartošek napr. pripomína, že podstatou moderovania (na rozdiel od iných podobných útvarov živej komunikácie, ako interview alebo dialóg) je „vedení promluv k většímu počtu osob nebo organizování komunikace mezi pořadateli a publikem“ (porov. Bartošek, 2005, s. 40). Zmena tonality športového prenosu zo športovej reportáže na karnevalové predstavenie, o ktorej píšeme vyššie, bola spontánnou odpoveďou tvorcov na mimoriadne okolnosti, ktoré posilňovali melodramatický formát (nielen) športového zážitku tohto októbrového večera. Peripetie, ktoré sprevádzali futbalový zápas v Chorzówe, umožnili, že diváci mohli sledovať zaujímavú zápletku s množstvom kuriózných indícií („zimnou verziou“ futbalu a nechytateľným vlastným gólom počínajúc a euforickými stand-upovými výstupmi aktérov moderácie po zápase končiac).

Práve aktualizovaná intervencia moderátora (v angloamerickom prostredí sa táto osoba pomenúva „presenter“, resp. „host“; o minucióznejších rozdieloch pri používaní týchto názvov v programovej praxi angloamerických médií budeme hovoriť neskôr) do formy i do obsahu moderovaného textu odlišuje moderovanie od iných podobných činností pri vytváraní komplexnej štruktúry elektronicky šíreného mediálneho textu. Konferencier (v angloamerickom prostredí „compere“ – porov. Cambridge Dictionary: Compere, 2022), napríklad, uvádza program, spája dramatické, tanečné a hudobné sekvencie do jedného kompaktného celku, niekedy aj formou krátkych komických vystúpení a zmenou tonality ponúkaného humoru, tak ako to roky úspešne predvádzali Jiřina Bohdalová a Vladimír Dvořák v estrádnom programe *Televarieté* či neskôr Ivan Krajíček v hudobno-zábavnej relácii *Repete*. Redaktor pomáha tvarovať konkrétnu reláciu – od výberu zaujímavých informácií a tém s aktuálnym kontextom cez realizáciu nahrávok s mikrofónom a nosičom v prostredí aktuálneho diania – v „teréne“ – až po proces redigovania pripravených textov, zvukovej montáže materiálov a po finalizáciu do vysielania. A nakoniec – hlásateľ (niekedy nazývaný aj spíker) interpretuje texty v živom vysielaní alebo aj zo záznamu, hlavne spravodajské materiály, poznámky, komentáre, ohlasuje a odhlasuje rozhlasové a televízne relácie a informuje poslucháčov, divákov o dennej programovej skladbe (bližšie pozri Hocheľová, 2000;

¹ Dostupné na internete: <https://www.youtube.com/watch?v=3_iulFsGLkc> [Cit. 2022-12-06.]

² Dostupné na internete: <<https://sport.aktuality.sk/c/417019/bozk-na-rukavice-ci-neviditelna-lopta-jan-mucha-spomina-na-historicky-uspech-slovenskeho-futbalu/>> [Cit. 2022-12-06.]

Motal, 2011). Pre úplnosť ešte dodajme, že osobitne sa v angloamerickej mediálnej praxi používa pomenovanie „anchorman“ na označenie osoby, ktorá je hlavným spíkom spravodajstva televíznej stanice, v istom slova zmysle aj jej značkou (porov. napr. Conway, 2014).

Poznámky interpretačné: paradigmatické modely moderovania

V teórii programovania elektronických médií sa opisy jednotlivých prístupov k moderácii, zdá sa, začínajú zjednocovať. Najčastejšie sa činnosti v moderovaní analyzujú podľa druhu komunikačnej udalosti a výberu témy, ktorá bude moderovaná, podľa účelu moderácie, podľa typu publika, ktorému je určená moderácia, a najnovšie aj podľa stupňa a miery intervencie moderátora do štruktúry moderácie (podľa takýchto filtrov budeme v našom príspevku ďalej hovoriť o tematickom, pragmatickom, segmentovanom a autorskom, „hard“, resp. prezentačnom, „soft“ moderovaní).

Pri tematickom moderovaní dramaturgia zohľadňuje predovšetkým špecifickú oblasť moderovanej spoločenskej udalosti – príkladom môže byť moderovanie športových prenosov (už aj so špecifikáciou na jednotlivé športy; vyššie spomínaná moderátorská kóda športového moderátora Marcela Merčiaka po zápase v Chorzówce je príkladom, v ktorom sa zreteľne zrkadlí dynamika futbalu; inak je konštruované moderovanie Stana Ščepána s dôrazom na vizualitu a estetiku zážitku pri sledovaní krasokorčuľovania), moderovanie politických diskusií (*O 5 minút 12* – Marek Makara), moderovanie súťažných programov (*Duel* – Gregor Mareš), resp. moderovanie magazínov o životnom štýle (*Dámsky klub* – Soňa Müllerová a Iveta Malachovská).

Ukážka 1: *Dámsky klub*, RTVS³

Iveta Malachovská: Neuveríte, je tu ďalší Janko, ďalší oslávenec... Takže, naším ďalším hosťom je pán doktor Ján Sekáč, pekný dobrý deň, vitajte.

Ján Sekáč: Veľmi pekne ďakujem...

Iveta Malachovská: A všetko najlepšie, verím, že dnes dostávate viacero blahoželaní, a ešte sme len na začiatku dňa, takže určite sa na vás usmeje a spomenú si mnohí ľudia, ideme sa... myslela som, usmeje sa šťastie a radosť... Ideme sa venovať kolagénu, o ktorom sme už hovorili, vieme, že ho potrebujeme pre náš život, či už, teda, v akej forme, to sa dozvieme práve od pána doktora, ale na úvod si povedzme, čo to ten kolagén vlastne je a kde ho máme...

Ján Sekáč: Kolagén je bielkovina a ako jedna z častí nášho tela... je veľmi dôležitá. Tvorí akúsi schránku pre každú bunku a teda bunky sú... vedľa seba, držia pokope vďaka práve tomuto kolagénu, tejto stavebnej časti, a teda tvoria tkanivá, tvoria orgány, a následne sme tu, dokážeme sa pohybovať, vďaka tomu, že ten kolagén nás drží pokope.

Iveta Malachovská: Drží nás pokope, nachádza sa v chrupkách, v šľachách, kde všade ešte by sme mohli ešte nájsť...

Ján Sekáč: Áno...

Iveta Malachovská: V kostiach asi...

Ján Sekáč: Nájdete ho všade...

Iveta Malachovská: Všade...

Ján Sekáč: Je to... preto sa s ním zaoberá najnovšie kozme... kozmetická branža, ale my ho ako ortopédi používame veľmi radi na spevnenie šliach, väzov, svalov, kolennej chrupavky, kostí.

Iveta Malachovská: Dobré. To ste nám už naznačili, že pri akých diagnózach sa vlastne... teda kolagén využíva, dostaneme sa o malú chvíľu aj ku spôsobu, ale mali by sme ešte povedať, že

³ Dostupné na internete: <<https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/14057/335522#3520>> [Cit. 2022-12-06.]

vlastne forma, ako sa kolagén vlastne podáva, tak tých foriem je viacero, to by sme mohli spomenúť...

Ján Sekáč: A mohli by sme spomenúť, že poznáme viacero ako dvadsaťosem typov rôznych kolagénov...

Iveta Malachovská: (súhlasne) Hm...

Ján Sekáč: Napríklad kolagén typu jedna sa nachádza v koži, nachádza sa v kostiach... v zuboch, kolagén dvojka sa nachádza v... áno... kolagén dvojka sa nachádza v chrupkách a kolagén trojka sa nachádza v svaloch zase.

Pri tematickom moderovaní sa preto vyžadujú kompetentné znalosti v oblasti, ktorá je moderovaná (používanie tzv. „tvrdých dát“, teda štatistík, grafov, ale aj relevantnej terminológie z danej oblasti (v predchádzajúcej ukážke používanie odborných výrazov *kolagén*, *kolenná chrupavka*) a „mäkkých dát“, teda kontextualizované historické rámce oblasti, trendy vo vývoji moderovanej oblasti spoločenského života (typológia kolagénov, prepájanie ortopédie a kozmetiky)). Dôležitým indikátorom tematického moderovania je využívanie príslušných komunikačných registrov a ich súčastí (komunikačných stereotypov, profesionalizmov – *kozmetická branža* a pod.).

Dramaturgia pragmatického moderovania zohľadňuje predovšetkým špecifický účel moderácie – primárne vzdelávací, zábavný, resp. ich kombináciu, aj s príslušným inštitucionálnym ukotvením vo verejnoprávnom, resp. komerčnom, mediálnom prostredí, ktoré istým spôsobom aj predpisuje inventár komunikačných prostriedkov použitých v moderovaní. Príkladom je na jednej strane moderovanie odbornej besedy (*Druhá vlna pandémie*), na strane druhej moderovanie talk show (*Adela Vinczeová: Trochu inak*), resp. moderovanie zábavno-vzdelávacej súťaže (*5 proti 5*).

Ukážka 2: 5 proti 5, RTVS⁴

(úvodná zvučka relácie)

Hlas: Dámy a páni, privítajte, prosím, moderátora programu! Prichádza Andrej Bičan! (hudba, potlesk publika)

Andrej Bičan: Všetko je v poriadku, ste v tej správnej obývačke, máte naladený ten správny kanál, je to kanál STV! ... Ono, kanál je také, samozrejme, hanlivé, lebo to môže signalizovať aj niečo iné, tak to volajme teda – program! Relácia je tá správna, je to päť proti päť, piati proti piatim, dnes sú dve rodiny, ktoré prišli vyskúšať svoje šťastie, ak chcete aj vy vyskúšať svoje šťastie, zaklopte k susedovi a opýtajte sa – Jožo, nepožičiaš päťsto euro? Alebo nám napíšete na päť proti päť, zavináč, es-té-vé bodka es-ká, pridíte sem a možno práve vy získate tisícpäťsto eur. Alebo auto Lancia YPS (prestrih na cenu)

Andrej Bičan: Brm, brm, je to jednoduché, stačí sa prihlásiť. My sme nielen teda súťažná relácia, ale že sme zábavná, to nám deklaruje „mačiatko“ z predchádzajúceho kola.

(dokrútko)

Andrej Bičan: Čo si dôchodcovia kupujú, hoci to nepotrebuje?

Niky, súťažiaci: Hm, šunku! (smiech publika)

Staník, súťažiaci: Staré babky, napríklad, tablety na chudnutie.

Rudolf Kráľ, súťažiaci: Dovolenku...

Majo, súťažiaci: Zubnú pastu!

(smiech publika)

⁴ Dostupné na internete: <<https://www.youtube.com/watch?v=nbnBFJayWB8>> [Cit. 2022-12-06.]

Charakteristickým rysom dramaturgie pragmatického moderovania je pozicionovanie medzi pólmi vzdelávanie – zábava, ale aj medzi štandardizáciou – improvizáciou, oficiálnosťou – familiárnosťou, nocionalnosťou – expresivitou a pod. (v predchádzajúcej ukážke napr. dodržiavanie scenára súťaže, predstavenie jej pravidiel, súťažiacich a cien na jednej strane a humorné skeče moderátora, emocionálne reakcie obecenstva a účinkujúcich na strane druhej).

Segmentované moderovanie je charakteristické stratégiami zohľadňujúcimi najmä charakter publika, pre ktoré je moderovaný program určený. Takto je najčastejšie kreované moderovanie detských relácií (dávnejšie *Od Kuka do Kuka* – Patrícia Garajová-Jarjabková), moderovanie programov určených záujmovým komunitám (*Motoring* – Dodo Dúbravský, *Tajomstvo mojej kuchyne* – Kamila Magálová, neskôr *Robo Papp*), moderovanie ženských relácií (*Silná zostava* – Veronika Cifrová-Ostrihoňová).

Ukážka 3: Silná zostava, RTVS⁵

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: Ja som sa dočítala, akože hneď teraz, vo vážnych žurnáloch, že ideálne telo ženy teraz je stošesťdesiatpäť centimetrov, päťdesiattri až päťdesiatdeväť kilogramov a drienk šesťdesiattri až šesťdesiatšesť centimetrov. Ja by som sa tam dvakrát zmestila... (smiech prítomných) Takže toto je možno súčasný ideál ženského tela. Odkiaľ ale vznikajú vlastne tie ideály krásy? A boli tu vždy?

Michal Uhrín, etnológ: Ten ideál krásy... tu bol vždy. A vždy tu aj bude, otázka je, že či je len jeden. Dôležité je možno si uvedomiť, že ten ideál krásy, alebo to, čo my považujeme za atraktívne, pekné, sa mení. V priebehu času, mení sa s tým, ako sa mení spoločnosť, ako sa mení história a nemusí byť rovnaký v každej spoločnosti. A to, čo si práve povedala, že sú tam nejaké fyzické parametre, výška, váha a teraz ten... obvod pásu, tak to sú možno nejaké ukazovatele, ktoré sú atraktívne pre... pravdepodobne, keď to boli nejaké módné žurnály, tak to boli výskumy, ktoré boli robené v západných spoločnostiach. Dajme tomu – Európa, Amerika, takže tam by to mohlo zodpovedať, že takéto telo, proporcie, ak sa to týka žien, je niečo, čo muži považujú za príťažlivé. A môže to byť ale inak v iných kultúrach, v iných spoločnostiach, a to, čo považujú muži za atraktívne, za príťažlivé, za krásne, sa, samozrejme, mení s časom. Detto, opačne.

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: Čiže považujeme za krásne to, čo spoločnosť za krásne označí.

Michal Uhrín, etnológ: Je to tak... trochu komplikovanejšie. Myslím si, že považujeme za krásne jednak to, čo máme... predispozíciu považovať za krásne, možno z nejakého evolučného hľadiska, a potom sa do toho zmieša aj to, čo naša spoločnosť považuje za... za krásne, a to, čo nám od malička rodičia naši hovoria, to, čo nám hovoria sčasti médiá, sociálne siete, takže možno ten výsledok toho, čo považujeme za krásne, je... výsledok viacerých faktorov.

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: OK, ja osobne teda považujem vás všetkých za krásnych, (obracia sa ku Karolíne Chomistekovej), ale ty na to máš jediná štempel, ty si bola aj misska...

Karolína Chomisteková: To je pravda, mám na to aj papier...

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: Máš na to aj papier. (smeje sa)

Karolína Chomisteková: Oficiálny... (smeje sa)

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: Oficiálny... Hovorí sa, že fyzická krása je druhoradá a dôležité je, čo je vnútri a... asi sa aj ty s tým stotožňuješ... a na druhej strane si riaditeľovala misske...

Karolína Chomisteková: (súhlasne) Uhm...

Veronika Cifrová-Ostrihoňová: A potom sa pozrieš na tie dámy a vlastne všetky vyzerajú pomerne podobne. Tak ako to je teda?

⁵ Dostupné na internete: <<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/15242/328228#281>> [Cit. 2022-24-06.]

Karolína Chomisteková: Ono v podstate, keď hovoríš o... súťažiach krásy, tak, samozrejme, sú tam nejaké parametre, ktorých sa musíš držať. Čiže nejaká výška, ktorá nemôže byť pod tých stosedemdesiat, potom plus-mínus celá tá skupina dievčat nech sú podobne vysoké, aby to nebolo, že niektorá má – nemá výhodu, ale ono pre mňa to vždy bolo o tom... nejakom x-faktore v tom človeku. Čiže máš krásu, keď niekoho vidíš na obrázku a povieš si – wau, ale potom veľakrát sa stalo aj mne, že som videla toho človeka reálne, aj som sa s ním stretla a... chýbalo mi tam niečo, čo... povedala som si, dobre, nejaké parametre sú tam, výška, možno nejaké miery, nejaká symetria v tvári, ale chýbal mi tam... nejaké to vyžarovanie, čo dotvára nejakú tú charizmu tohto človeka. Ja poviem vtedy, pre mňa je to človek, ktorý je nejak papierovo krásny, ale nepovažujem ho za krásneho človeka.

V dramaturgii segmentovaného moderovania je príznačný selektívny princíp v štruktúre komunikácie. Odráža sa v nej reflexia identít a kultúrou preferovaných produkčno-recepčných modelov jednotlivých publiík (v ukážke je to riadenie rozhovoru smerom k vymedzeniu mýtu krásy a stereotypov jej vnímania) a vo využití sociolektových prvkov (tu: *x-faktor*, *misska*).

A nakoniec, pri prezentačnom, resp. autorskom, moderovaní je hlavná pozornosť dramaturgie sústredená na mieru intervencie osoby poverenej vedením programu do štruktúry moderovaného tvaru. Zvyčajne možno identifikovať delikátnejšie („soft“) a autorsky zreteľné („hard“) formy moderovania. Pri prezentačnom, „soft“ moderovaní je miera autorského vkladu obmedzená často na jednoduché prepájanie častí textu. Dávnejšie takto fungovala napr. televízna beseda so zdravotnou tematikou *Fonendoskop*, v súčasnom českom a slovenskom mediálnom prostredí takéto formy moderovania možno identifikovať napr. v diskusnom programe *Anjeli strážni* (s Alenou Heribanovou), podobne tak v českej verejnoprávnej televízii funguje dodnes *Na plovárně* (s Marekom Ebenom), resp. v politickej televíznej relácii *O päť minút dvanásť* či v rozhlasových reláciách *Kontakty* a *Sobotné dialógy*.

Ukážka 4: *Anjeli strážni*, RTVS⁶

Alena Heribanová: Športovci si často hovoria – mám toľko a toľko zlatých, či už olympijských, svetových a rôznych, herci hovoria o svojich úlohách, za ktoré dostali množstvo ocenení, samozrejme, oscarové tituly, majú svoje počty... Všetci si hovoria o svojich topkách. Hovorí si takto aj úrazový chirurg, že toto je môj top prípad, o tomto budem vždy hovoriť, aby som, aby som vlastne pocítil, že je tam niečo výnimočné, niečo, niečo, čo zaujíma tých ostatných... Čo je tvoja topka?

Peter Šimko: Keď si tak spomínam, tak... asi pred tridsiatimi rokmi sme v Rakúsku dostali takého malého pacienta, ktorý prepadol cez sklenené dvere a rozrezal si zápästie (ukazuje na ruku). Vtedy vlastne to bola taká moderná metóda, sme tam mali k dispozícii mikroskop a sme mu zošívali všetky tie drobné štruktúry, ktoré na tom zápästí boli... Tak som presne nevedel, jak to celé dopadne, lebo tam tá prognóza nie je moc dobrá, ale po nejakých dvoch-troch mesiacoch prišiel malý pacient a doniesol nakreslený obrázok, ktorý sám s tou rukou, ktorá sa mu, chvalabohu, vlastne kompletne vrátila, tá hybnosť, tá citlivosť, takže to bolo pre mňa také veľké zadost'učinenie.

Alena Heribanová: Mávaš taký pocit naozaj anjela strážneho, ktorý ochraňuje ľudí, lebo sú lekári, ktorí liečia dlhodobu chorých pacientov, ktorí poznajú ich zdravotný stav, ktorí sú už pomerne zvyknutí na tých pacientov, k tebe vždy prichádzajú zdraví ľudia, ktorí zmenili za jednu sekundu svoj životný osud.

Peter Šimko: Áno, úrazová chirurgia je v tomto špecifická, že to nie sú ľudia, ktorí si pestujú žľzníkové kamene alebo podobne (Heribanová súhlasne kýva hlavou), ktorí sa nachystajú na tú

⁶ Dostupné na internete: <<https://www.rtvs.sk/televizia/archiv/13208/329668#306>> [Cit. 2022-12-06.]

operáciu, ale, ako hovoríme, z nula na sto sa im stane niečo zlé, či už nejaká dopravná... dopravný úraz, alebo pád nejaký, čokoľvek, čo sa stane v dnešnej dobe, žiaľ, aj rôzne kriminálne úrazy, no a ja si myslím, že týmto ľuďom je nesmierne dôležité jednak sa k nim... správať tak, že šak im dať nejakú nádej, alebo im teda vysvetliť, že ten úraz je taký ťažký, že im zostane alebo budú mať nejaké následky a podobne. Čiže tá komunikácia s tým pacientom je veľmi dôležitá... My vlastne robíme každodenne vizity, robím vizitu trikrát do týždňa a tam práve v tej komunikácii je dôležité tým pacientom všetko vysvetliť, že jak to je... a potom je tá radosť, že potom vo väčšine prípadov sa nám podarí pacienta vrátiť kompletne do života, či už starého človeka do... do svojej rodiny, alebo nejakého športovca do svojho športu.

Moderátor je pri prezentačnom moderovaní skôr v úzadí, dbá najmä na udržiavanie tvaru textu, rámcuje jednotlivé témy rozhovoru uvádzacími, resp. ukončovacími replikami umožňujúcimi hosťovi presadiť aj vlastnú stratégiu odpovede (v predchádzajúcej ukážke: *Hovorí si takto aj úrazový chirurg, že toto je môj top prípad... Čo je tvoja topka?*), často mu ponúka možné smerovanie odpovedí (...*že je tam niečo výnimočné, niečo, niečo, čo zaujíma tých ostatných...*, resp. *Mávaš taký pocit naozaj anjela strážneho, ktorý ochraňuje ľudí...*) a autorsky sa výraznejšie nepresadzuje, do pozornosti diváka, resp. poslucháča inštaluje predovšetkým svojho hosťa. V angloamerickom prostredí sa takýto typ moderátora označuje výrazom „presenter“: pri „soft“ moderovaní preto dominuje úsilie sprostredkovať predovšetkým objektívnu hodnotu podávanej informácie, moderovanie prispôbiť komunikačným zvyklostiam hosťa, rámcovať jeho repliky krátkymi spájacími prvkami (vyjadrenie empatie – časté, aj neverbálne, vyjadrenie súhlasu s odpoveďou hosťa v ukážke, uzavretie starej a otvorenie novej témy v rozhovore: *Všetci si hovoria o svojich topkách.*). V tomto type rozhlasových a televíznych besied je emocionálna potencia moderovaného textu výraznejšie utlmovaná (aj neutrálnejšou posturikou tela a striedmym používaním mimiky a gestikulácie).

Na rozdiel od prezentačných moderovaných relácií, ktoré majú často informačno-vzdelávacie či poznávacie zameranie, autorské moderované programy sa orientujú viac na atraktivitu a zábavný charakter, preto pri výbere tém dominujú tie, ktoré dokážu pripútať pozornosť širokého publika. Výber osobností do takejto autorsky moderovanej relácie je často podmienený ich spoločenským postavením (hostami v „hard“ talk show sú najčastejšie slávne osobnosti zo šoubiznisu – herci, speváci, hudobníci, ale aj politici či športovci). V slovenskej mediálnej histórii sa takto etablovali relácie s Milanom Markovičom (*Pod pyramídou* v rozhlase a *Večer Milana Markoviča* v televízii), novšie s Adelou Banášovou, resp. Vinczeovou (*Adela show* na TV Markíza). Osobitne možno sledovať prvky autorského moderovania pri zábavných talk show tabloidného typu; v STV takto fungovala relácia *Vadkerti Talkshow*, v českom televíznom prostredí je známy autorským moderovaním najmä herec a televízny moderátor Jan Kraus, ktorý autorsky pripravil viacero programov tohto typu – *Další, prosím* (na TV Prima), *Uvolněte se, prosím* (na ČT), *Bez obáv, prosím* (TV JOJ) a najnovšie *Show Jana Krause* (opäť na TV Prima).

Ukážka 5: Adela Show, TV Markíza⁷

Jozef Golonka: Dobrý večer, ahoj, Adelka.

Adela Banášová: Ahoj... (skanduje) Heja, heja, Slovensko!

Jozef Golonka: Tu mi bude horúco, môžem si dať dolu sako? (dáva si dolu sako, obecenstvo skanduje „Slovensko, Slovensko“, Adela tlieska spolu do rytmu)

Adela Banášová: Sadni s! Sadni si! (tlieska do rytmu) Nevadí!

⁷ Dostupné na internete: <<https://www.youtube.com/watch?v=SHBXvVyTJpQ>> [Cit. 2022-12-06.]

Jozef Golonka: No, to vadí! To prehrávame!

Adela Banášová: Čo, už prehrávame, už hráme?

Jozef Golonka: Čo už kričíš nevadí, to sa kričí, keď sa prehráva.

Adela Banášová: Jaj, ja iné neviem, aha... A kričalo sa, keď si ty hral, niečo iné, alebo hokejové pokriky...

Jozef Golonka: No vtedy to nám nandali, ale poriadne, fanúškovia, to sme dostali svoje.

Adela Banášová: Oni vedeli kolektívne zakričať nadávku?

Jozef Golonka: No a né? C-tribúna! C-tribúna, to boli študenti a to potom zrušili...

Adela Banášová: Uhm...

Jozef Golonka: To na starom štadióne sa to raz prepadlo na tých, čo sedeli, tí sa sťažovali, tak zrušili na štadióne C-tribúnu (smeje sa) a študentské lístky odvtedy bolo len na sedenie.

Adela Banášová: A C-tribúna bola najvulgárnejšia?

Jozef Golonka: No tak jak, študenti nie sú vulgárni, boli elegantní a vtipní.

Adela Banášová: No dobre, dnes sú fanúšikovia iní? Takí istí sú, nie?

Jozef Golonka: Dnes sú fanúšikovia, čo ja viem... Fanúšikovia sú vtedy dobrí, keď sa vyhráva. Keď sa vyhráva, to je super nálada a potom, jak sa začne prehrávať, tak potom postupne jeden začne nadávať, potom nadávajú tí ďalší, a keď idú z ihriska – nevieme, za čo sme si zaplatili lístky, šak oni nič nehrajú...

Adela Banášová: Hm...

Jozef Golonka: A tým to končí, že... Ale ja si myslím, že dobrí fanúškovia sú v Anglicku, na futbale, tam aj keď prehrávajú, tak pekne zatlieskajú (tlieska).

Adela Banášová: Moment, tak tam sú hooligans, nie?

Jozef Golonka: Tak to bolo!

Adela Banášová: Už nie sú?

Jozef Golonka: Nie.

Adela Banášová: To ako vieš?

Jozef Golonka: No, viem to! (smiech publika) Pretože som bol na pár takýchto... finále Pohára európskych majstrov, sme boli sa pozrieť v Barcelone, napríklad, kde hralo Bayern Mníchov proti Manchesteru... no a tam ich tí španielski policajti naučili slušnosti, ako som ešte v živote nevidel...

Adela Banášová: No to je pravda, že keď ideš do divadla, niekedy to skončí zle, tak nevypýtaš si späť peniaze, lebo aj happy end je end...

Jozef Golonka: Šak nemusí sa stále vyhrávať...

Adela Banášová: (súhlasne pritakáva) Nie, však...

Jozef Golonka: Lepšie, keď sa prehrá, lebo potom si od žialu môžeš dať dva deci vína...a keď vyhráš, tak tréner ťa zaženie domov, že zajtra hráme znova. Takže to je tak.

Adela Banášová: A ty si vedel prehrávať?

Jozef Golonka: Ne.

Adela Banášová: Tak ty si si veľmi nevypil, čo? (smiech publika)

Moderátor pri autorskom moderovaní jednotlivé časti relácie nielen prepája a vlastné moderácie neizoluje od výstupov hostí, ale do nich často vstupuje a komentuje (v predchádzajúcej ukážke: *No to je pravda, že keď ideš do divadla, niekedy to skončí zle, tak nevypýtaš si späť peniaze, lebo aj happy end je end...*), nezriedka aj humorne podfarbuje, aj ironizuje (*Tak ty si si veľmi nevypil, čo?*). Host' je tu súčasťou moderátorskej stratégie – prekvapiť, pobaviť aj prinútiť host'a k nečakaným reakciám (*To ako vieš?*). V angloamerickom prostredí sa používa na označenie tohto typu moderátora pojem *hostiteľ* (v origináli *host*): miera intervencie moderátora do štruktúry moderovaného textu je tu vysoká, možno identifikovať vlastné dramaturgické iniciatívy (skandovanie moderátorky, uvítanie formou športových sloganov) a subjektivizáciu výpovede (improvizácia, rozličné exkurzy, rôzne podoby humoru).

Moderovanie ako rozprávanie: diegesis a mimesis

Predchádzajúcimi poznámkami sme sa usilovali demonštrovať rozličné možnosti interpretácie moderovania v mediálnom prostredí podľa preferovaného filtra, ktorý sa „prepisuje“ do obsahového inventára i formálneho stvárnenia moderovania. Téma, účel, cieľové publikum a miera intervencie autora do textu sú indície, ktoré, ako sme ukázali vyššie, povahu moderovania ovplyvňujú, resp. sa navzájom dopĺňajú a konfigurujú pri konkrétnom formáte relácie, resp. aj v prostredí, kde sa moderácia tvorí (v zmysle času i priestoru v širokom zmysle slova). Všeobecnejšie teórie výstavby textu umožňujú skúmať moderovanie aj komplexnejšie, ako výsledok ko/existencie „dvoch režimov“ prezentácie obrazu skutočnosti – už Aristoteles a Platón uvažovali v tejto súvislosti o možnosti rozprávať príbehy (v gréčtine diegesis) a o možnosti inscenovať zážitok formou pripodobňovania (mimesis). V *Ústave* Platón doslova píše:

„Sokrates: Teda pripodobňovať sa niekomu druhému hlasom alebo podobou neznamenať azda toľko ako napodobňovať toho, komu sa pripodobňujeme?

Adeimantos: Pravdaže.

Sokrates: Zrejme v takomto prípade on i všetci ostatní básnici dávajú svojmu rozprávaniu formu napodobňovania.

Adeimantos: Isteže.

Sokrates: Keby sa však básnik nikde neskrýval, celá jeho báseň a celé jeho rozprávanie by prebiehali bez napodobňovania.“ (Platón, 1980, s. 121).

Aristoteles pokračuje v určení podstaty mimesis slovami: „Sklon k napodobovaniu je totiž lidem vrozen od dětství a právě tím se liší člověk od ostatních živočichů, že je nejdokonalejším napodobitelem a že své první zkušenosti získává napodobováním, také mají z reprodukcí všichni potěšení.“ (Aristoteles, 1962, s. 38).

Indikácia odstupe rozprávača od zobrazovanej udalosti formou konštruovania príbehu na jednej strane, ako o nej píše Platón, a zainteresovanosti pri inscenovaní „napodobňovanej skutočnosti“, ako o nej píše Aristoteles, je, domnievame sa, veľmi užitočným kompasom pri identifikácii a stratifikácii procesov, ktoré prebiehajú pri moderovaní. E. Auerbach vo svojej najznámejšej štúdii nadväzuje na antických majstrov a hovorí o dvoch druhoch štýlov, ktoré sa používajú pri literárnom stvárnení reality v európskej kultúre: „...jeden s plne externalizovaným opisom, rovnomerným osvetlením, neprerušovaným spojením, voľným prejavom, všetkými udalosťami v popredí, zobrazovaním nezameniteľných významov; na druhej strane určité časti sú privedené do vysokého reliéfu, iné zostali nejasné, náhle, sugestívne v plynulosti nevyjadreného, kvalita „pozadia“, s mnohopočetnosťou významu a potrebou interpretácie“ (Auerbach, 1953, s. 23). Moderné naratologické teórie hovoria v tejto súvislosti o „objektívite a subjektívite naratívu“, resp. o „narativizácii s veľkým, resp. s malým odstupom“. Už nielen v angloamerickom diskurze o komunikácii sa v tejto súvislosti hovorí o napätí medzi rozprávaním („telling“) a predstavením („showing“) (porov. Klauk – Köppe, 2014, s. 846).

Z našich doterajších poznámok o moderovaní možno teda predbežne uzavrieť, že diegetický „režim“ je prítomný skôr pri tzv. prezentačnom type moderovania (resp. pri pragmatických a segmentovaných útvaroch moderácie, pri ktorých sa preferuje odstup, nociónálnosť, štandardizovanosť, resp. vecnosť podania). J. Motal v súvislosti s používaním príbehov v rozhlasovom moderovaní píše: „Naučte sa vyprávieť posluchači, jako by ste vyprávěli svému známému. Mluvte ke konkrétním lidem, konkrétní věci, srozumitelně, jednoduše, jasným jazykem. Nepodstatné věci hod'te pod stůl.“ (Motal, 2011, s. 15).

Ukážka 6: Pálenica, RTVS – Rádio Slovensko⁸

Boris Filan: Dnes to bude o regióne, kde sa nielen cítim doma, tam aj doma som. Mal som rád, keď prišli moji kamaráti emigranti zo Švajčiarska, z Nemecka alebo z Austrálie a ja som ich mohol pozvať na zázračnú cestu. Nalákal som ich, že pôjdeme do Piešťan. Na to sa vždy všetci dali nachytať. Ale ja som mal v pláne ukázať im miesta a mestečká, o ktorých možno ešte nepočuli, a ja som vedel, že sa nebudú stačiť čudovať. Samozrejme, najprv v Piešťanoch k Jarovi Mišurovi na ostriezí gulášik, ten, ktorého sa nevedel dojesť Ivan Mládek. Potom k Panákovcom, do voňavého domčeka na kávu a chrumkavú sladkosť. Zobral som ich do Krakovian na burzu, do Bašoviec na ryby, do Podolia na oskorusovicu či k hodinárovej mamičke na koláče a do reštaurácie Rio na chrumkavú jahňacinu. A kamkoľvek sme prišli k úžasným ľuďom, ktorých nárečie pôsobí, že sa človek cíti ako v inscenácii Radošinského naivného divadla a všetky tie babky sú milé ako teta Kolníková. Všetko sa to začína už za Trnavou, ale v plnej kráse sa ten kraj otvára od Červeníka a potom rozkvitá na obidve strany, ako keby albatros rozprestrel krídla až cez kopec do Radošiny. Hemingway to povedal o Paríži a ja to hovorím o tomto regióne od Drahoviec až po Lúku. Je to pohyblivý sviatok, ktorého sa raz zúčastníte a už s vami ide po celý život.

...

Boris Filan: Mojm dnešným hosťom je hudobník a spisovateľ Braňo Jobus. Braňo, ahoj.

Braňo Jobus: Borisenko, ďakujem za krásne privítanie, veľmi si vážim tvojeho pozvania a teším sa na túto našu reláciu.

Boris Filan: Stále som váhal, či sa ťa mám spýtať na pôvod tvojho mena. Myslím toho Jobusa. Potešilo ma, že v Googli je s tebou na stránke Steve Jobbs.

Braňo Jobus: (prekvapene) Ale!

Boris Filan: V maďarčine by to mohol byť slogan – JóBus, to je dobrý autobus. Pri troške brblavej výslovnosti môže vzniknúť aj taká neslušná varianta, vieš, jobus je... to si si užil aj v škole asi... No a silná je aj biblická varianta – Jób Jóbus. Takže – odkiaľ pochádzajú Jobusovci a ako to vzniklo?

Braňo Jobus: Vieš čo, pán brat, môj vlastný brat, on, s ktorým mám skupinu Vrbovskí víťazi, tak on ti pátral, chodil to tých všelijakých... kroniky, kde sa zapisujú archívy, ešte keď to nebolo ani zdigitalizované a on zbadal, že prvá kronika ve Vrbove, odkiaľ som, že Vrbové, tak bola zaznamenaná v roku tisíc sedemsto a hneď prvé meno v tej kronike bolo že Magdaléna Jobusová. Takže v tom Vrbovom, kde žijem a odkiaľ pochádzam, určite sme minimálne tristo rokov, ale, napríklad, raz sa mi stalo, že bol som v tábore ako malé dieťa na Oravskom Podzámku a tam ti visí na stene taký obrovský obraz, rodokmen tých všelijakých vlastníkov toho zámku a tam na jednej vetvičke boli že Jobus prvý, Jobus druhý, Jobus tretí a tak celkom sa mi to páčilo, ale aj som sa pýtal toho kastelána, čo to má se mnu spoločné, hento, že niš, že oni to nemali priezviská, ale mená.

Boris Filan moderuje reláciu *Pálenica*, odkiaľ je naša ukážka, ako gnómický sled reminiscenčných mikropříbehov (v ukážke viažucich sa k regiónu, odkiaľ hosť relácie pochádza: *Dnes to bude o regióne, kde sa nielen cítim doma, tam aj doma som.*), je v nej skôr rozprávačom asociatívnych udalostí (*A kamkoľvek sme prišli k úžasným ľuďom, ktorých nárečie pôsobí, že sa človek cíti ako v inscenácii Radošinského naivného divadla a všetky tie babky sú milé ako teta Kolníková.*) a usiluje sa poslucháčovi predstaviť príbeh o hosťovi ako postupne odkrývané leporelo (*Takže – odkiaľ pochádzajú Jobusovci a ako to vzniklo?*). Diegetické moderovanie je tak založené na prerozprávání príbehov (Aristoteles: „Celé je to, čo má

⁸ Dostupné na internete: < <https://www.rtv.s.sk/radio/archiv/1107/1849919> > [Cit. 2022-24-07.]

začiatok, stred a koniec...”), v širšom slova zmysle ide o moderáciu, pri ktorej sa dôslednejšie aranžuje dejová schéma, osobitne je to dnes vidno napr. pri tzv. konfrontačnej, mediálnych produkciách s primárnou požiadavkou konštruovania konfliktu a akcentovania diskrepančných zón v diskusii (porov. napr. reláciu *Braňo Závodský naživo* v Rádiu Expres).

Na druhej strane, mimetický „režim“ moderácie je charakteristický najmä pri autorskom moderovaní, presadzuje sa v ňom emocionálna zainteresovanosť, inscenovanie výstupov, predvádzanie reality a atraktivizácia a spúšťa afektívnejšie reakcie publika. Moderátor je skôr herec než rozprávač, divák či poslucháč je „očarený“ nie plynutím príbehu, ale mizanscénou, ktorú moderátor skonštruoval. V štúdiu o prezentovaní senzáčnosti v súčasnej žurnalistickej produkcii píše T. Wang, že pri tomto type sprostredkovania skutočnosti ide o zmyslovú stimuláciu udalostí s obrazovým alebo grafickým znázornením, ktoré nahrádza legitimitu príbehu (Wang, 2012, s. 714).

Ukážka 7: Odtiaľ – potiaľ, YouTube⁹

Viktor Horján: Dobrý večer, ja sa teším, že ste prišli aj dnes večer, napriek tomu, že je skoro sviatok... Mám z vás trému, ja som sa tak slušne obliekol dnes, a to hlavne preto, teda najmä preto, po slovensky, krásne dámy tu mám pred sebou, škoda, že som na chlapcov (smiech publika) ale...

Divák z publika: To nevádi...

Viktor Horján: Ja viem, že to nevádi, sedí tu aj môj priateľ, ktorý to veľmi vníma... (smiech publika)... Ďakujem...

...

Viktor Horján: Hráť v pivnici trinásť rokov (smiech publika), mám rakovinu, liečim sa, no, všetko je v pohode. Ale... (smeje sa) napriek tomu mám rád luxus, aj keď na to nemám, ale milujem to, čo mám robiť... (ukazuje drahé hodinky a šperky na rukách) Každý homosexuál, ale aj každý človek miluje luxus a práve preto sa teším, že dnes je taký luxusný deň a pozval som si sem dvoch naozaj luxusných hostí a jedným z mojich prvých hostí je... človek, ktorého si nesmierne cením, (vstáva) je to členka činohry Slovenského národného divadla, pani Kamila Magálová, prosím, privítajte ju! (potlesk publika, prichádza Kamila Magálová) Poprosím svojho asistenta... (podáva mu fľašu so šampanským)

Asistent: Už to máš otvorené...

Viktor Horján: Ježiš, to je výborné... (smiech publika)

Kamila Magálová: Ale ja nepijem...

Viktor Horján: Len trošku, symbolicky...

...

Viktor Horján: Ja som Maďar, to máme my spoločné...

Kamila Magálová: A to ja neviem... (prisadla si k Viktorovi Horjánovi) Tehát magyarul fogunk beszélni...

Viktor Horján: Persze a o mamám tanított meg magyarul... (potlesk, smiech publika)

Moderátor v predchádzajúcej ukážke rezignoval na kontinuum príbehu predstavenia host'a, jeho moderátorská stratégia je založená na zdôrazňovaní aktualizovaného zážitku participácie, tu najmä s prítomným publikom (...*krásne dámy tu mám pred sebou, škoda, že som na chlapcov...*) a inscenovaní výstupov ako v standupovom skeči (*Hráť v pivnici trinásť rokov, mám rakovinu, liečim sa, no, všetko je v pohode.; Ja som Maďar, to máme my spoločné...*). Pri tomto type moderovania pripomíname slová M. Bachtina: „Karneval nie je na pozeranie, karneval sa prežíva.“ (Bachtin, 2007, s. 185).

⁹ Dostupné na internete: <<https://www.youtube.com/watch?v=Ah315wDi9ww>> [Cit. 2022-12-06.]

Vráťme sa na záver našich úvah o dnešných formách moderovania v elektronických médiách ešte raz na poľský futbalový štadión: Ľuboš Hlavena uvoľnením pravidiel profesionálneho odstupu od komentovanej udalosti v športovej reportáži demonštroval premenu rozhovoru o priebehu futbalového zápasu na inscenovanie zážitku z futbalovej radosti a vzbudil tak (okrem iného) diskusiu o fungovaní emócií v súčasnom mediálnom prostredí. Skúmanie konfigurácie diegetických a mimetických kvalít moderácie v elektronických médiách v diachrónnom i synchrónnom pohľade, ktoré sme tu predstavili v krátkom náčrte, sa ponúka v ďalšom širšom výskume a môže odkazovať aj na širšie sociokultúrne konzekvencie v povahe medziľudskej komunikácie. Na záver príspevku (a na úvod ďalších možných analýz) preto poznamenávame, že porovnanie „diegetických“ komentárov dvojice reportérov Víta Holubca a Karola Poláka počas najväčšieho úspechu československého futbalu na majstrovstvách Európy v roku 1976 a „mimetických“ prejavov Marcela Merčiaka a Ľuboša Hlavenu z posledného kvalifikačného zápasu našich futbalistov v roku 2009 názorne dokumentuje nielen posuny v komunikačnej „výbave“ televíznych reportérov, ale aj premeny v celej mediálne šírenej kultúre.

Literatúra:

- ARISTOTELES (1962): *Poetika*. Praha: Orbis.
- AUERBACH, E. (1953): *Mimesis. The representation of reality in western thought*. Princeton: Princeton university Press.
- BACHTIN, M. M. (2007): *François Rabelais a lidová kultura středověku a renesance*. Praha: Argo.
- BARTOŠEK, J. (2005): Moderace a moderátor. In: S. Čmejrková – I. Svobodová: *Oratio et ratio. Sborník k životnímu jubileu Jiřího Krause*. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, s. 39–49.
- Cambridge Dictionary: *Compere*. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete: <<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/compere>>
- CONWAY, M. (2014): The origins of television's „Anchor Man“: cronkite, swayze, and journalism boundary work. In: *American Journalism*, 2014, 31, č. 4, s. 445–467.
- HOCHÉLOVÁ, V. (2000): *Slovník novinářské teorie a praxe*. Nitra: Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.
- HORSKÝ, Š. (1988): Rozhlasové moderovanie ako metóda vytvárania nadžánrového v programovom celku. In: *Rozhlasová moderácia*. Bratislava: Československý rozhlas.
- KLAUK, T. – KÖPPE, T. (2014): Telling vs. showing. In: P. Hühn – J. Ch. Meister – J. Pier – W. Schmid (eds.): *Handbook of narratology*. 2nd Edition. Volume 1. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, s. 846–853.
- MOTAL, J. (2011): *Experimentální rádio: Úvod do moderování a dobrovolnictví ve studentském a komunitním rádiu*. Brno: Katedra mediálních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity.
- PLATÓN (1980): *Ústava*. Bratislava: Pravda.
- Šport.sk: *Bozk na rukavice či neviditeľná lopta? Ján Mucha spomína na historický úspech slovenského futbalu*. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete: <<https://sport.aktuality.sk/c/417019/bozk-na-rukavice-ci-neviditelna-lopta-jan-mucha-spomina-na-historicky-uspech-slovenskeho-futbalu/>>
- TÓDOVÁ, M.: Moderátor sa nenechal zastaviť a ruky Muchovi pobozkal. Sportnet sme.sk. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete: <<https://sportnet.sme.sk/spravy/moderator-sa-nenechal-zastavit-a-ruky-muchovi-pobozkal/>>
- TURNER, C. (2016): *Dramaturgy and performance* (Theatre and Performance Practices, 16). London: RedGlobe Press.
- TURNER, V. (1973): Symbols in African ritual. In: *Science*, 179, s. 1100–1105.
- WANG, T. L. (2012): Presentation and impact of market-driven journalism on sensationalism in global TV news. In: *International Communication Gazette*, 74/8, s. 711–727.

Zdroje:

5 proti 5 – Kocúrovci. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete:

<<https://www.youtube.com/watch?v=nbnBFJayWB8>>

Adela Show (75) – Jozef Golonka (2011) [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete:

<<https://www.youtube.com/watch?v=SHBXvVyTJpQ>>

Anjeli strážni Petra Šimka. RTVS 28. 5. 2022. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete:

<<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/13208/329668#306>>

Dámsky klub. RTVS, 24. 6. 2022. [Cit. 2022-24-06.] Dostupné na internete:

<<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/14057/335522#3520>>

Pálenica Borisa Filana. RTVS – Rádio Slovensko, 23. 7. 2022. [Cit. 2022-24-07.] Dostupné na internete: <<https://www.rtvsk.sk/radio/archiv/1107/1849919>>

Silná zostava (Mýtus krásy). RTVS, 19. 5. 2022. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete:

<<https://www.rtvsk.sk/televizia/archiv/15242/328228#281>>

slovensko : polsko - Postup na MS2010. [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete:

<https://www.youtube.com/watch?v=3_iulFsGLkc>

Talkshow Viktora Horjána Odtiaľ – potiaľ s Kamilou Magálovou a Jardom Židekom (lowquality). [Cit. 2022-12-06.] Dostupné na internete: <<https://www.youtube.com/watch?v=Ah315wDi9ww>>

Summary**Mimetic and narrative forms in moderated shows of contemporary electronic media**

The ambition of the contribution is the interpretation of the so-called mimetic and narrative forms in the moderation of radio and television shows, taking in to account their pragmatic motivation (moderation as a fun game), thematic inventory (moderation of political discussions), segmented targeting (moderation of shows for women) and the intervention of the author in the structure of moderation („soft“ and „hard“ moderation). Special attention in the paper is devoted to the analysis of trends in the construction of moderated programs, taking in to account their content and formal structure in the moderated text (telling – showing, continuity – discontinuity, distance – involvement, objectivity – subjectivity, standardization – improvisation).

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu KEGA Alternatívne a komunitné médiá – predmet kritickej analýzy.